

DOLENJSKI GOZDAR

glasilo delavcev
gozdnega gospodarstva
novo mesto

LETNIK XXIV

NOVO MESTO, september 1987

ŠTEVILKA 4

Žaga, ki je ni več. Kdo se je še spominja? Fotografija je iz leta 1926, nam pa jo je za objavo posodil Kostja Virant.

Poročilo o poslovanju gozdnega gospodarstva Novo mesto v obdobju od 1. 1. 1987 do 30. 6. 1987

Letošnji periodični obračun za 1. polletje je že drugi obračun, ki smo ga naredili v skladu z določili novega obračunskega sistema, ki je obvezen po novem zakonu o celotnem prihodku in dohodku. Najpomembnejša novost novega obračunskega sistema je revalorizacija stroškov.

To pomeni, da se v skladu s splošno inflacijo povečujejo tudi naši poslovni stroški, kot so stroški porabljenih nadomestnih delov in materiala, stroški prodanih proizvodov, stroški amortizacije in stroški, ki nastajajo zaradi revalorizacije trajnih virov poslovnih sredstev. Vseh teh stroškov je bilo v 1. polletju 1987 za 298 milijonov din, kar znaša 12 odst. dohodka. To pomeni relativno precejšnje izboljšanje, saj so stroški revaloriza-

cije v 1. trimesečju 1987 znašali kar 22 odst. dohodka. Zaradi tega in zaradi sezonskega vpliva v 1. trimesečju so tudi poslovni rezultati v drugem četrtletju dosti boljši, kot so bili v prvem.

V družbenih gozdovih smo oddali 82.373 m³ lesa ali za 9 odst. več kot v enakem obdobju preteklega leta.

V zasebnem sektorju smo proizvedli in odkupili 30.101 m³ lesa ali za 11 odst. manj kot lansko leto. Skupna proizvodnja v obeh sektorjih je znašala 112.474 m³ lesa ali za 3 odst. več kot lani.

Prodaja v družbenem sektorju je znašala 76.193 m³ lesa ali za 24 odst. več, iz zasebnega sektorja smo prodali 30.804 m³ lesa ali za 3 odst. manj kot lani. Skupno smo prodali v obeh sek-

torjih 106.997 m³ lesa ali za 15 odst. več kot lansko leto. Naše prodajne cene so bile v obdobju enega leta višje za 81 odst., kar pa je 19 odst. pod inflacijsko stopnjo.

Neugodno gibanje naših prodajnih cen nam prinaša manjši dohodek v obeh sektorjih, vendar je zmanjšanje dohodka dosti večje v zasebnem sektorju, ker so bile prodajne in s tem tudi odkupne cene premalo spodbudne za kooperante. Cene so nizke zaradi težav, v katerih se je znašla lani in letos lesna industrija. Kljub temu je naš poslovni uspeh glede na tržne razmere še dokaj ugoden, predvsem zaradi večje proizvodnje in prodaje, ne pa zaradi doseženih cen na trgu.

V 1. polletju smo dosegli 6.201 milijonov din celotnega prihodka ali

za 109 odst. več kot lani. To povečanje je predvsem posledica povečane prodaje za 15 odst. Materialnih stroškov je 3.068 milijonov din in so za 103 odst. večji kot lani. Letos smo zaradi oteženih razmer za gospodarjenje znižali na čim manjšo možno mero vse stroške vzdrževanja, ki niso nujni za proizvodnjo. Tako smo zmanjšali stroške za vzdrževanje logarnic, za izdelavo vlak in za vzdrževanje cest. Amortizacije smo obračunali 658 milijonov din in je za 133 odst. večja od lanskoletne. V tem znesku je tudi 325 milijonov din biološke amortizacije, ki se nanaša na družbeni sektor. Dohodek kot rezultat celotnega prihodka materialnih stroškov in amortizacije znaša 2.475 milijonov din (111 odst. več). Obveznosti iz dohodka znašajo 708 milijonov din (113 odst. več). Sem sodijo poleg davkov in prispevkov še obveznosti do delovne skupnosti skupnih služb, članarine, izdatki za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, kazni za gospodarske prestopke in prekrške in premije za zavarovanje družbenih sredstev.

Ko odštejemo od dohodka obveznosti, dobimo čisti dohodek. Letos smo ga prigrisporili 1.767 milijonov din ali za 110 odst. več kot v enakem obdobju lani.

Za osebne dohodke smo namenili 1.218 milijonov din (112 odst. več). Povprečni neto osebni dohodek je bil 202.797 din (za 102 odst. več). Glede na celo lansko leto je bil povprečni osebni dohodek višji za 51 odst. Letošnje osebne dohodke smo izplačevali do konca maja na podlagi interventnega zakona, s 1. junijem pa smo začeli uveljavljati določila družbenega dogovora o razporejanju dohodka in osebnih dohodkov. Vrednost točke smo povišali letos dvakrat, in sicer s 1. februarjem za 20 odst. in s 1. junijem za 25 odst. Pri izplačilu osebnih dohodkov po interventnem zakonu nismo imeli večjih težav, ker smo imeli v zadnjem četrtletju lanskega leta dokaj veliko osnovo (zaradi povišanja) in zaradi ugodnega vremena, ki je omogočilo večje preseganje norm in s tem večji osebni dohodek. Družbeni dogovor, ki smo ga začeli uveljavljati s 1. junijem, nas v večji meri veže na dosežene poslovne uspehe. Prve primerjave v zvezi z dogovorom bodo narejene ob periodičnem obračunu za 9 mesecev. Razlika med interventnim zakonom in dogovorom je v tem, da izvajanje zakona spremlja SDK in če se delovna organizacija ne ravna

po zakonu, SDK zavrača izplačilo osebnih dohodkov, medtem ko izvajanje dogovora spremlja odbor pri izvršnem svetu občine in ni neposrednih sankcij pri izplačilu osebnih dohodkov.

Za sklade smo namenili 549 milijonov din, kar je za 106 odst. več kot lani. Ta izid je glede na razmere poslovanja zadovoljiv, vendar je glavna

težava v tem, da smo ta rezultat dosegli z 58-odstotnim doseganjem načrta prodaje v zasebnem sektorju, kar nas opozarja na poslovanje v 2. polletju, ko v družbenem sektorju ne bomo imeli v izkoriščanju dovolj dela, za gojitvena dela ne bo dovolj denarja, v zasebnem sektorju pa ne bomo uspeli nadoknaditi zaostankov v proizvodnji in prodaji iz prvega polletja.

Gozdnogojitvena dela so bila v 1. polletju pokrita z lastnim 14-odstotnim prispevkom, s prispevki lesne industrije in z dotacijo iz republiškega sisa za gozdarstvo, vendar moramo poudariti, da so bila sredstva zbrana za biološko reprodukcijo, od 15 odst. večje prodaje lesa kot v preteklem letu.

Zato postavljamo resno vprašanje

izpolnitve načrtovanih del v gojenju v 2. polletju, ker bo manjša količinska osnova za obračun biološke amortizacije. Povečana stopnja biološke amortizacije pa bi ogrozila naš finančni uspeh.

Zato bo treba v 2. polletju poskrbeti predvsem za izvajanje gojitvenih del.

MILAN DRAGIŠIČ, dipl. oec.

POSLOVNI USPEH GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO v obdobju od 1. januarja 1987 do 30. junija 1987 v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta in s planom za leto 1987

zap. št.	elementi	doseženo od 1. 1. 86—30. 6. 86	plan 1987	doseženo od 1. 1. 87—30. 6. 87	indeks dos. 87/86	87/plan
1.	celotni prihodek	2.971.190.419	11.670.700.000	6.200.800.689	209	53
2.	materialni stroški	1.512.481.606	5.660.600.000	3.067.582.937	203	54
3.	amortizacija	283.152.000	1.301.200.000	658.196.233	233	51
4.	dohodek (1-2-3)	1.175.556.813	4.708.900.000	2.475.021.519	211	53
5.	obveznosti iz dohodka	333.334.643	1.276.700.000	708.257.772	213	56
6.	čisti dohodek (4-5)	842.222.170	3.432.200.000	1.766.763.747	210	52
7.	za osebne dohodke	575.403.534	2.451.500.000	1.217.998.296	212	50
8.	za sklade (6-7 ali 10+11+12+13)	266.818.635	980.700.000	548.765.451	206	56
9.	izguba	—	—	—	—	—
10.	za poslovni sklad	184.444.362	442.588.000	332.131.848	180	75
11.	za rezervni sklad	32.767.246	174.208.000	85.246.164	260	50
12.	za sklad skup. por.-prosti del	23.758.301	250.504.000	74.314.531	313	30
13.	za sklad skup. por.-stanov. del	25.848.725	113.400.000	57.072.907	221	50
14.	povprečno število zaposlenih	747	717	729	98	102
15.	povprečni neto OD	100.540	—	202.797	202	—
16.	izpl. sred. skup. por.—prosti del	—	—	—	—	—

POSLOVNI USPEH GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO od 1. januarja 1987 do 30. junija 1987

zap. št.	Elementi	SKUPAJ GG	TOZD NOVO MESTO	TOZD STRAŽA	TOZD PODTURN	TOZD ČRMOŠNJICE	TOZD ČRNOMELJ
1.	celotni prihodek	6.200.800.689	582.252.122	817.412.189	884.082.477	558.768.037	444.462.046
2.	mater. stroški + biol. am. ZS	3.067.582.937	254.056.588	274.597.029	292.716.112	235.420.902	150.148.190
3.	amortizacija + biol. am. DS	658.196.233	78.056.755	120.153.647	156.506.063	112.380.357	63.876.453
4.	dohodek (1-2-3)	2.475.021.519	250.138.779	422.661.512	434.860.302	210.966.777	230.437.403
5.	obveznosti iz dohodka	708.257.772	75.162.189	89.187.405	141.577.003	65.087.285	66.426.174
6.	čisti dohodek	1.766.763.747	174.976.590	333.474.107	293.283.299	145.879.492	164.011.229
7.	za osebne dohodke	1.217.998.296	134.647.652	155.852.766	139.721.890	117.962.427	140.258.920
8.	za sklade (skupaj)	548.765.451	40.328.938	177.621.341	153.561.409	27.917.065	23.752.309
9.	izguba	—	—	—	—	—	—
10.	za rezervni sklad	85.246.164	10.005.551	16.906.460	17.394.412	8.438.671	9.217.496
11.	za poslovni sklad	332.131.848	14.815.659	144.563.426	119.987.137	7.530.053	—
12.	za sklad skup. por.-prosti del	74.314.531	9.000.000	8.900.000	8.900.000	6.900.000	8.263.613
13.	za sklad skup. por.-stanov. del	57.072.907	6.507.728	7.251.455	7.279.860	5.048.341	6.271.200
14.	povprečno število zap. na kon. mes.	729	90	89	89	69	87
15.	povprečni neto OD	202.797	185.423	204.771	204.198	205.460	201.304

zap. št.	Elementi	TOZD TRANS. IN GR.	TOZD VRT. IN HORT.	TOK NOVO MESTO	TOK ČRNOMELJ	TOK TREBNJE	DSSS
1.	celotni prihodek	675.457.012	191.699.703	790.472.860	576.957.148	400.983.603	278.253.492
2.	mater. str. + biol. am. ZS	341.241.003	106.843.404	619.495.419	440.694.836	271.150.153	81.219.300
3.	amortizacija + biol. am. DS	79.823.072	4.434.845	7.842.332	7.965.843	12.690.206	14.466.660
4.	dohodek (1-2-3)	254.392.937	80.421.453	163.135.109	128.296.469	117.143.244	182.567.532
5.	obveznosti iz dohodka	72.026.612	19.929.110	52.665.153	38.690.654	41.141.518	46.364.669
6.	čisti dohodek	182.366.325	60.492.343	110.469.956	89.605.815	76.001.726	136.202.863
7.	za osebne dohodke	137.772.091	45.123.864	105.524.955	66.839.156	58.040.666	116.253.909
8.	za sklade (skupaj)	44.594.234	15.368.479	4.945.001	22.766.659	17.961.060	19.948.954
9.	izguba	—	—	—	—	—	—
10.	za rezervni sklad	10.175.717	3.216.858	73.411	5.131.858	4.685.730	—
11.	za poslovni sklad	20.433.366	7.120.912	—	10.534.807	7.146.487	—
12.	za skl. skup. porabe prosti del	7.400.000	2.900.000	—	4.200.000	3.500.000	14.350.918
13.	za skl. skup. porabe- stanovanjski del	6.585.151	2.130.709	4.871.590	2.899.994	2.628.843	5.598.036
14.	povpreč. št. zaposl. na kon. mes.	74	29	63	42	35	62
15.	povprečni neto OD	217.958	185.587	198.385	184.107	200.755	231.855

Poslovni uspeh v prvem polletju 1987

primerjava z gospodarstvom v občinah Črnomelj, Metlika, Novo mesto, Trebnje

	GG Novo mesto			odst. cel. prih.	podatki SDK za občine Čr., Met., N. m., Tr.			odst. cel. prih.	Delež GG v regiji %
	1986 I.—VI.	1987 I.—VI.	87 86 %		1986 I.—VI.	1987 I.—VI.	87 86 %		
celotni prihodek	2.971	6.201	209	100	232.590	472.610	203	100	1,3
porabljena sredstva	1.512	3.068	203	49	182.407	364.266	200	73	0,8
amortizacija	283	658	233	11	7.242	17.441	241	4	3,8
dohodek	1.176	2.475	211	40	50.372	108.499	215	23	2,3
čisti dohodek	842	1.767	210	28	34.118	72.229	212	15	2,4
za osebne dohodke	575	1.218	212	20	25.136	56.456	224	12	2,2
za poslovni sklad	184	332	180	5	6.256	8.592	137	2	3,8
povpr. št. zaposl.	747	729	98		34.573	35.438	102		2,0
poprečni mes. neto osebni dohodki	100.540	202.792	202		86.250	187.897	218	OD regija:GG = 100 : 107,9	

Na referendumu bomo sklepali o spremembah naših predpisov

Po programu, ki so ga sprejeli delavski sveti temeljnih organizacij Gozdnega gospodarstva, smo dolžni uskladiti naše predpise z družbenim dogovorom o skupnih osnovah in merilih za samoupravno urejanje odnosov pri pridobivanju in delitvi dohodka v Sloveniji. Izvedba referenduma je s programom določena za 24. september tega leta. Istočasno teče tudi razprava o spremembah panožnega sporazuma. Dejansko gre za isto vsebino, le sprejemanje bo ločeno. Spremembe panožnega sporazuma bomo sprejemali na delavskem svetu delovne organizacije do 20. septembra.

Spremembe družbenega dogovora so sprejete s ciljem, da se poenotijo nekatere zadeve v zvezi z razporejanjem dohodka in delitvijo osebnih dohodkov na ravni Jugoslavije. V okviru posameznih republik in pokrajin naj bi to poenotenje še poglobili. Tako imamo v Sloveniji sprejeto enotno mero uspešnosti, ki velja za vse OZD gospodarstva, negospodarstvo pa je v tesni odvisnosti od rezultatov gospodarstva.

Mera uspešnosti vsebuje skupne elemente za izračun sredstev za osebne dohodke, sredstev skupne porabe in sredstva akumulacije. Elementi za izračun uspešnosti so: čisti dohodek (ČD) in število zaposlenih v delovni organizaciji (N1) ali temeljni organizaciji, poprečni bruto osebni dohodek gospodarstva in skupna poraba na delavca ($BOD_g \cdot SP_g$) SR Slovenije, akumulacijska stopnja panože (AK_p) in povprečno uporabljena poslovna sredstva (PUPS) ter faktor razmerij osebnih dohodkov panože in gospodarstva v razdobju šestih let (f). V matematični obliki je izraženo takole:

$$m = \frac{\text{ČD}}{(BOD_g \times N1 \times f) + (SP_g \times N2) + (PUPS \times AK_p)}$$

Za vrednost m se odčita vrednost u, ta pa pomeni korekcijski faktor pri izračunu BOD gozdnega gospodarstva in skupne porabe (lestvica je $BOD_{gg} = BOD_g \times N1 \times f \times u$ in $SP_{gg} = SP_g \times N \times u$ objavljena v gradivu)

Izračunani bruto osebni dohodek se deli na dva dela:

- osebni dohodek iz živega dela,
- osebni dohodek iz rezultatov upravljanja in gospodarjenja z družbenimi sredstvi.

Osebni dohodek živega dela se ugotavlja za posameznega delavca po

- vrednosti (zahtevnosti dela (ponder),
- količini,
- kakovosti,
- gospodarnosti,
- delovni dobi.

Prvi štirje kriteriji so nespremenjeni, dodan pa je nov kriterij, in to je skupna delovna doba. Za vsako izpolnjeno leto delovne dobe se obračunava 0,5 odstotka osebnega dohodka. Najvišji odstotek je možno doseči s 40 leti delovne dobe, in sicer 20 odstotkov.

Do sedaj je bila delovna doba kriterij pri delitvi osebnih dohodkov minulega dela.

Del osebnega dohodka iz naslova minulega dela, ki se bo oblikoval iz skupnih sredstev za osebne dohodke v odvisnosti od mere uspešnosti, se bo delil na posameznega delavca po dveh osnovah:

- povprečni osebni dohodek iz živega dela delavca, dosežen v obdobju, za katerega se ugotavlja uspeh poslovanja;
- osebni dohodki in akumulacijska stopnja delovne organizacije v primerjavi s panožo, z upoštevanjem tudi časa delavca, ki je tako prispeval k večji akumulaciji.

Povprečni osebni dohodek iz živega dela se enostavno izračuna tako, da se celotni osebni dohodek, izpla-

čan za obdobje, deli s številom mesecev v obdobju.

Primerjava osebnih dohodkov in akumulacijske stopnje med delovno organizacijo in panožo se opravi za razdobje treh let. Z izračunanim rezultatom odčitamo ustrezajoči korekcijski faktor za posameznega delavca glede na to, koliko časa je delavec delal v delovni organizaciji: do enega leta, eno leto, dve leti ter tri in več let. S korekcijskim faktorjem se korigira povprečni osebni dohodek, izplačan v določenem obdobju.

Spremenijo se osnove za jubilejne nagrade in nagrade ob odhodu v pokoj. Sedaj je osnova povprečni osebni dohodek gospodarstva SR Slovenije predhodnega leta, v predlogu pa je povprečni osebni dohodek gospodarstva SR Slovenije predhodnega obračunskega obdobja.

Tudi osnove za povračilo stroškov v zvezi z opravljanjem dela se spremenijo. Te naj bi bile enotne za celotno državo. To so predvsem dnevnice in kilometrini. Dnevnice bodo odvisne od povprečnega oseb-

nega dohodka gospodarstva SFRJ in kilometrini od cene benzina.

Komisija za osebne dohodke gozdnega gospodarstva poleg navedenih sprememb predlaga še nekatere spremembe, ki zadevajo le naše osnove in merila za delitev osebnih dohodkov. Ena od večjih sprememb je sprememba meril za ugotavljanje faktorja uspešnosti pri gozdarsko-tehničnem kadru (revirni gozdarji in delovodje).

Predlaga se nov kriterij, kakovost dela, ki bo imel vpliv pri delitvi osebnih dohodkov za + 14 odstotkov. Kakovost se bo ugotavljala enkrat letno, ocena pa bo veljala eno leto. Podobno je predlagano tudi za knjigovodsko-administrativna dela v temeljnih organizacijah.

V primeru, če delavci ne bodo sprejeli na referendumu v določenem roku dopolnila aktov, jim po zakonu pripadajo zjamčeni osebni dohodki. Če posamezna temeljna organizacija ne bo izglasovala dopolnil, bo le zanj veljalo določilo o zjamčenem osebnem dohodku.

JOŽE LUKŠIČ

Okrogla miza v Topolščici

V okviru prizadevanj za izboljšanje delovnih in življenjskih razmer delavcev v gozdarstvu je komisija pri republiškem odboru sindikata delavcev gozdarstva in lesarstva med republiškim tekmovanjem gozdarskih delavcev v Nazarju organizirala 12. junija 1987 v Topolščici posvetovanje, okroglo mizo na temo: Prizadevanja za spremembe in dopolnitve aneksa k samoupravnemu sporazumu o življenjskih in delovnih razmerah delavcev v gozdarstvu Jugoslavije. Podtème pa so bile naslednje:

- usposabljanje gozdarskih delavcev,
- opremljenost gozdarskih delovništev kot pogoj za ugodno počutje in uspešno delo delavcev,
- posodabljanje gozdarskega orodja, zagotavljanje nabave in uporabe sodobnih gozdarskih motornih žag,

— zdravstveni pregledi in zdravstvena preventiva gozdarskih delavcev.

Osebo sem bil zadolžen za obravnavo tretje podtème, ki je imela naslednjo vsebino: posodabljanje gozdarskega orodja, zagotavljanje nabave in uporabe sodobnih gozdarskih motornih žag.

Med gozdarskim orodjem pripada enoročni verižni motorni žagi prav gotovo najbolj vidna vloga, tako po obsegu uporabe in velikih učinkih, ki jih z njo dosegamo v gozdni proizvodnji, žal pa tudi po nevarnostih za telesne poškodbe in še posebej za zdravje gozdnega delavca. Iz že nekoliko zastarele analize stanja poškodb in poklicnih obolenj v zvezi z delom v gozdarstvu Slovenije, ki jo je za obdobje 1975 do 1981 opravil dipl. inž. Milan Trkman, je razvidno, da je znala poprečna letna pogostost poš-

kodb 10,6 odst., resnost pa 21,6 dni. Med viri poškodb so bila delovna sredstva (stroji, orodja, oprema) z deležem 37 odst. samo za 1 odst. nižje zastopana od predmetov dela (lesni sortiment, deblo, veja, drevo), ki so prednjačili z deležem 38 odst. Med oblikami poškodb pa so urezi (predvsem z motorno žgo, deloma s sekiro, vejnikom ipd.) takoj za udarci na drugem mestu.

Med poklicnimi obolenji je bilo poprečno letno 75 primerov vibracijskih obolenj, pogostost pa je znašala 0,9 odst., in 123 primerov okvar slušnih organov, s pogostostjo 1,5 odst. Skupno je bilo torej poprečno letno 198 primerov poklicnih obolenj, s pogostostjo 2,4 odst. V tem obdobju je skupno število poklicnih obolenj — poprečno letno naraščalo po stopnji 5 odst. vendar predvsem na račun poklicnih okvar sluha. Isti avtor pa v letu 1984, ko je imel podatke tudi za leti 1982 in 1983, ugotavlja, da je v letih 1979 do 1983 opazno rahlo upadanje poklicnih okvar sluha, še bolj pa upadanje vibracijskih obolenj. V primerjavi z vibracijskimi obolenji je bilo v letu 1983 kar petkrat več poklicnih okvar sluha.

Na podlagi ankete o uporabi motornih žag v družbenih gozdovih Slovenije, ki jo je v letu 1984 izvedel republiški odbor sindikata delavcev gozdarstva in lesarstva (komisija za življenjske in delovne razmere gozdnih delavcev) in je zajela vse gozdno-gospodarske organizacije v Sloveniji, sta dipl. inž. Pavle Kumer in dr. Marjan Lipoglavšek analizirala anketne podatke in rezultate tudi objavila v Gozdarskem vestniku št. 3/85.

Rezultati ankete so pokazali naslednje:

— V uporabi je bilo skupno 4.721 motork, med katerimi je bilo ugotovljeno kar 35 različnih tipov.

— Število tipov motornih žag je pri posameznih gozdnih gospodarstvih zelo različno, ne glede na obseg gozdne proizvodnje. Skrajnosti se sučejo med 2 do 3 tipi in med 14 do 16 tipov motornih žag.

— Med 35 različnimi tipi motornih žag je 18 tipov zastopanih kar z deležem 96,4 odst., ostalih 17 tipov pa je bilo zastopanih le z deležem 3,6 odst. in je bilo med njimi število posameznih tipov manjše od 25. Ergonomska ocena uporabljenih motornih žag v gozdarstvu je zajela omenjenih 18 tipov motork, pri čemer so bile upoštevane naslednje zahteve iz aneksa k samoupravnemu sporazumu o življenjskih in delovnih razmerah delavcev v gozdarstvu Jugoslavije: masa prazne motorke z letvijo in verigo ne sme presegati 8 kg (polna 8,8 kg); ropot med prežagovanjem ne sme presegati 104 dB (A); tresenje na nobenem od ročajem ne sme presegati med prežagovanjem treh možnih meril: maksimalnih linearnih pospeškov 50 m/s², srednjih, po ISO predpisih frekvenčno tehtanih pospeškov 12 m/s², sila prenosa vibracij na roke ne sme presegati 20 N.

— Od skupnega števila 4.721 motork je bilo v uporabi 1.842 neus-

Upokojeni logar Franc Kastelic bi se danes ne mogel takole prijetno greti ob baraki na Vahti. Štiriinšestdesetega leta posajene sadike bi jo namreč že močno prerastle, če bi se jim ne umaknila pravočasno.

treznih tipov ali 39 odst., pri čemer so bile k neustreznim prištete tudi tiste, ki sploh niso bile ocenjevane (17 tipov, 3,6 odst.), je pa že splošno znano, da niso ustrezne. Za ostale uporabljene žage velja, da so ergonomsko ustrezne, upoštevajoč seveda že opisane tri kriterije. Med njimi je veliko takšnih, ki so varnostno opremljene, kar sicer objektivno ni dokazano, ali pa jih je mogoče opremiti s popolno varnostno opremo (zavora verige, ščitniki rok, zapora petelina za plin, lovilec verige, ogrevani ročaji). Ocenjeno pa je bilo, da vsaj polovica žag, ki ustrezajo trem kriterijem, pri uporabi ni imela popolne varnostne opreme.

Na splošno je bilo mogoče ugotoviti, da so bili vendarle v pretežni meri v uporabi taki tipi motornih žag, ki izpolnjujejo dosedanje ergonomske zahteve za poklicno uporabo, razen velike verjetnosti, da vse te žage niso bile popolno varnostno opremljene. Brez dokazov je bilo ocenjeno, da je bila popolnoma ergonomsko ustrezna le četrtnina uporabljenih žag.

Na podlagi prikazane stanja predlagata obdelovalca ankete in komisija za življenjske in delovne razmere gozdnih delavcev pri ROS delavcev gozdarstva in lesarstva naslednje sklepe in ukrepe:

Iz poklicne uporabe je treba čimprej izločiti vsaj tiste tipe motornih žag, za katere je že dognano, da ergonomsko niso ustrezni in jih tudi ni mogoče izboljšati z dodatno opremo. Že s tem bi se znatno znižalo preveliko število uporabljenih tipov motornih žag.

V gozdarsko proizvodnjo je treba pospešeno uvajati najnovejše tipe motornih žag, za katere se z ergonomske testirane ugotovi, da najbolj us-

trezajo glede na tehnološke dosežke proizvajalcev žag v tem času.

Za dela z motorno žago v drobnejših sestojih in za kleščanje naj bi uporabljali lažji tip žage, z maso do 6 kg, za podiranje dreveja v debelejših sestojih pa motorne žage z maso do 8 kg, oz. alternativno do 7,5 kg. Masa velja za standardno opremljeno motorko, brez goriva in maziva. S tem bi dosegli, da bi pri uporabi prevladovala lažje motorne žage, ki so ergonomsko bolj primerne.

Že v sečnospravnih oz. gozdno-gojitvenih načrtih je treba predvideti uporabo ustreznih tipov motornih žag. Neposredno pred sečnjo je treba tak podatek vnesti v delovni nalog in poskrbeti za dejansko oskrbo delavcev s predvidenimi tipi žag.

Pojavljanje ergonomsko vse bolj ustreznih tipov motornih žag omogoča zaželeno zaostrovanje kriterijev v vpogledu ergonomske ustreznosti. Vendar je tudi za take ukrepe potreben čas, da se najprej dobro spozna ustrezne tipe motornih žag. Zato ostaja zaenkrat še odprto vprašanje, če lahko že sedaj zaostriamo nekatere dosedanje ergonomske kriterije za poklicno uporabo motornih žag.

Vsaj za najštevilnejše tipe motornih žag v uporabi bi bilo potrebno zagotavljati redno spremljanje stanja vzdrževanosti, še zlasti varnostnih naprav. Znano je npr. tudi, da se ob uporabi dokaj hitro slabšajo lastnosti žage s strani vibracij in ropota, če vzdrževanje ni zadovoljivo. Spremljanje stanja vzdrževanosti žag je treba prilagoditi sprejeti metodologiji za periodične preglede motornih žag.

Za potrebe poklicnega dela v gozdarski proizvodnji je treba brezpogojno zagotavljati nabavo in uporabo sodobnih gozdarskih motornih žag. V

ta namen je treba za izbor takih žag uveljaviti enotno metodologijo, ki bo omogočila in zagotovila uporabo samo takih motornih žag.

Pravilnik o varstvu pri delu v gozdarstvu je treba dopolniti tako, da bo s konkretnimi določili zagotavljal samo nabavo in uporabo sodobnih motornih žag v gozdarstvu. V tem smislu je treba čimprej uvesti postopek za dopolnitev pravilnika.

Problemato motornih žag je treba zaradi njene kompleksnosti in pomena vključiti v raziskovalno delo naše visokošolske ustanove. Samo na tak način bomo lahko uspešno zasledovali naš cilj: motorna žaga brez nevarnosti za poškodbe in zdravje delavca.

V okviru inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo pri biotehnični fakulteti v Ljubljani naj bi tudi v bodoče in čim bolj sproti opravljali ergonomska testiranja novih tipov poklicnih motornih žag. Podobno kakor doslej naj bi nato vsaki dve leti objavljali rezultate s priporočili. Za gozdarsko operativno je to nepogrešljiva orientacija pri nabavi trenutno najbolj ustreznih tipov motornih žag.

Namesto zaključka pa še tole: po nepreverjenih podatkih se je v času od ankete pa do sedaj v gozdarstvu Slovenije že bistveno popravilo razmerje med uporabo ergonomske neustreznosti in ergonomske ustreznosti žag, v korist slednjih. Prav gotovo to velja za našo delovno organizacijo.

BOGOMIR ŠPILETIČ, varn. inž.

DOLENJSKI GOZDAR

Izkoriščenost strojev v proizvodnji pri GG Novo mesto

1. Uvod

Pričujoči sestavek je povzetek analize o strojih in njihovi izkoriščenosti v proizvodnji, pri pridobivanju lesa, pri Gozdnem gospodarstvu Novo mesto, ki sem ga podal 9. maja 1987 v Novem mestu na posvetu dila gozdarstva GG Novo mesto. S pomočjo razpredelnice in grafikonov ter krajšo razlago le-teh imam namen prikazati omenjeno stanje na posameznih področjih proizvodnje, pri

sečnji, spravilu in prevozu. Nekateri podatki te analize se nanašajo na zadnje stanje, t. j. stanje v letu 1986, drugi zopet na daljše, večletno obdobje.

2. SEČNJA LESA V LETU 1986 IN NEKATERI KAZALCI

Po proizvodnem poročilu smo pri Gozdnem gospodarstvu Novo mesto v letu 1986 proizvedli in odkupili naslednje količine lesa:

	igl. m ³	list. m ³	skupaj m ³
družbeni sektor	66.283	74.105	140.388
zasebni sektor	12.402	53.571	65.973
Skupna blagovna proizvodnja	78.685	127.676	206.361

Sečnjo lesa smo v družbenem sektorju Gozdnega gospodarstva Novo mesto v celoti mehanizirali že v letu 1965, torej pred dvajsetimi leti, vemo, takrat z nekoliko drugačnimi, težimi in za delavca manj varnostno in ergonomsko prirejenimi motornimi žagami.

Za sečnjo lesa, gozdnogojitvena in druga dela (odprema skladišča, žaga, izobraževalni center) imamo danes v sklopu delovne organizacije (tozdi in toki) naslednje število motornih žag znamke Husquarna in Stihl.

— Husquarna 242 žag (59%)
— Stihl 168 žag (41%)

skupaj: 410 žag (100%)

Prevladujejo profesionalne, varnostno opremljene in ergonomsko prilagojene motorne žage, to je žage, namenjene za poklicna dela v gozdu.

Neposredno pri sečnji lesa je med letom delalo okoli 350 motornih žag, pri gozdnogojitvenih in ostalih delih pa okoli 60.

Povprečni letni učinek na eno motorno žago je v letu 1986 znašal:

— motorne žage pri tozdnih 515 m³/mot. žago,
— motorne žage pri tokih 249 m³/mot. žago,

— učinek na eno žago v gozdnogojitvenih delih (teh dela okoli 40) znaša okoli 575 delovnih ur.

Iz proizvodnje izločimo in odprodamo vsako leto od 40 do 60 neuporabnih motornih žag.

Kmetom kooperantom smo v posameznih letih odprodali naslednje število novih Stihlovih in Husquarninih motornih žag:

leta 1984 200
leta 1985 78
leta 1986 19

Leta 1987 bomo kmetom kooperantom prodali več kot 100 novih motornih žag obeh znamk, vezano seveda na prodajo določene količine lesa. Prodaja ravnokar poteka.

Število izkoriščenih delovnih dni pri GG Novo mesto — primerjava z GG SRS.

razpredelnica 1

Poklici		Število izkoriščenih delovnih dni										povpreč.
		TOZD		TOK		Skup.		GGNM		GG		SRS
		1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986	
SEKAČI	sečnja	134	133	81	90	122	123	—	—	—	—	—
	drugo	43	44	108	101	59	58	—	—	—	—	—
	SKUPAJ:	177	177	189	191	181	181	180	186	180	176	—
TRAKT:	vožnja	—	137	—	95	—	129	—	—	—	—	—
	drugo	—	55	—	94	—	62	—	—	—	—	—
	SKUPAJ:	190	192	173	189	187	191	194	195	189	180	—
VOZN.	vožnja	162	190	—	162	190	—	—	—	—	—	—
	drugo	63	41	—	63	41	—	—	—	—	—	—
	SKUPAJ:	225	231	—	225	231	229	234	223	207	—	—

*Zajeti so tudi vozniki Tatke.

Razpredelnica 1 kaže v prvih šestih kolonah, kako se je v letih 1985 in 1986 gibal število proizvodnih dni (dni, ko so ljudje bili na delu) pri poklicu sekača, traktorista in voznika kamiona. Zadnje štiri kolone pa kažejo primerjavo skupnega števila proizvodnih dni istih treh poklicev med GG Novo mesto in povprečjem gozdnogospodarskih organizacij Slovenije.

3. SPRAVILO LESA

Medtem ko smo sečnjo lesa v družbenih gozdovih našega gozdnogospodarskega območja (GG NM) v celoti mehanizirali že leta 1965, pa so si stroji za spravilo nekoliko bolj počasi in previdno utirali pot.

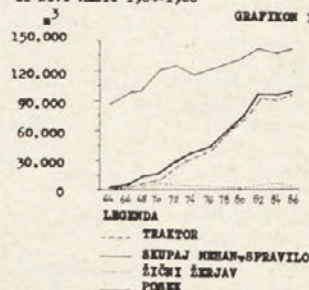
Grafikon 1 nazorno kaže, kako je mehaniziranost spravila (s traktorji in žičnimi žerjavi) v primerjavi s posekom lesa napredovala pri Gozdnem

gospodarstvu Novo mesto v 23-letnem obdobju (1964—1986).

Kako je z mehaniziranostjo spravila pri GG Novo mesto (tozd, tok) danes, v letih 1985 in 1986, ter kolikšen količinski in odstotni delež odpade na posamezna pravilna sredstva, je razvidno iz razpredelnice 2.

POSEK IN SPRAVILO LESA V DR. GG NOVO MESTO 1964-1986

DRUŽBENI SEKTOR (TOZD)

razpredelnica 2

	1985			1986		
	št. tr.	m ³	%	št. tr.	m ³	%
1. MECHANIZIRANO SPRAVILO						
— traktorji GG IMT	29	73.458	79	29	78.659	79
— traktorji GG Timb.	2	9.588	10,2	2	10.477	10
— traktorji GG Belt	2	5.085	5,5	2	5.843	6
— traktorji — najeti	—	2.100	2,3	—	2.703	3
— žični žerjavi GG	1	2922	3	1	1.760	2
SKUPAJ MECHANIZIRANO SPRAVILO		93.153	68		99.442	71
2. SPRAVILO S KONJI						
— izvlek, iznos		43.835	32		40.946	29
SKUPAJ SPRAVILO (1+2)		136.988	100		140.388	100
ZASEBNI SEKTOR (TOK) (v režiji TOK)						
1. MECHANIZIRANO SPRAVILO						
— traktorji GG IMT	9	9.082	92		9.297	91
— traktorji GG Timb.	—	—	—		200	2
— traktorji — najeti	—	746	8		681	7
— žični žerjavi	—	—	—		—	—
SKUPAJ MECHANIZIRANO SPRAVILO		9.828	58		10.178	50
2. SPRAVILO S KONJI						
— izvlek — iznos		7.201	100		20.414	100
SKUPAJ POSEK V REŽ. GG		17.029	100		20.414	100

Iz grafikona 1 in razpredelnice 2 je razvidno, da smo v družbenih gozdovih GG Novo mesto spravili s stroji v letu 1986 zaokroženo 99.500 m³ oziroma 71 odst. od skupno posekanega lesa (140.388 m³, proizvodna poročila brez maloprodaje na panju). Še vedno torej spravljamo 29 odst. ali zaokroženo 30 odstotkov lesa s konji (izvlek in iznos). Z ozirom na gozdnogojitvene razmere našega gozdnogospodarskega območja (redčenje mlajših bukovih in jelovih sestojev) je

spravilo s stroji v teh sestojih zaradi ranljivosti dreves zelo kočljivo. Zaradi teh razmer verjetno v bodoče kaj bistveno ne bomo presegli 70 do 80-odstotne stopnje mehaniziranosti.

V zasebnih gozdovih (toki) je mehaniziranost spravila, kot kaže razpredelnica 2, manjša. Tu je mišljen tisti del poseka lesa, ki ga opravijo delavci toka. Tako je znašala mehaniziranost tega dela poseka lesa 1985. leta 9828 m³ ali 58 odst., v letu 1986 pa 10.178 m³ ali 50 odst.

Obvestilo članom dila gozdarstva Gozdnega gospodarstva Novo mesto

Letošnja strokovna ekskurzija našega društva bo po dogovoru z gostitelji, Gozdnim gospodarstvom Delnice, 17. in 18. septembra (četrtek, petek).

Prvi dan bi se seznanili s propadanjem gozdov, zlasti jelke, ki je pri njih še bolj pereče. Spotoma bi si ogledali tudi mehanizirano skladišče lesa. Na upravi gozdnega gospodarstva pa bo tudi razgovor o organiziranosti gozdarstva.

Po prenočevanju v Delnicah se bomo drugi dan premaknili proti morju. Obiskali bi tudi otok Krk. O podrobnostih boste še obveščeni.

Vabimo vas, da se ekskurzije udeležite v čimvečjem številu.
IO DIT gozdarstva
Gozdnega gospodarstva Novo mesto

PREGLED MEHANIZIRANEGA SPRAVILA LESA NA GG NOVO MESTO 1964 — 1986 DS — BREZ TOK

razpredelnica 3

kazalci mehaniziranega spravila	1964	1966	1968	1970	1972	1974	1976	1978	1980	1982	1984	1986
posek lesa	m ³ 86.000	95.000	101.400	121.970	125.550	114.950	122.110	127.190	133.368	141.730	137.144	140.388***
žični žerjav	m ³ 2.000	1.300	3.659	4.584	3.855	2.435	909	—	2.550	3.234	1.760	—
traktorji*	m ³ 500	2.000	7.334	10.831	24.420	33.327	40.197	57.315	71.836	94.113	92.969	97.482
SKUPAJ MEH. SPR.	m ³ 2.500	3.300	10.993	15.415	28.275	35.762	41.106	57.921	71.836	96.663	96.203	99.442
stopnja mehaniz.	% 3	4	11	13	23	31	34	46	54	68	70	71
št. trakt. IMT	1**	1	4	5	8	10,5	10	16,4	28,5	30	30	29
letno na tr. IMT****	m ³ 500	1.814	1.834	2.166	2.883	2.260	2.877	2.793	2.461	2.571	2.428	2.634
št. zgib. tr. Timb.	—	—	—	—	1	2	2	2	2	2	2	2
letno na tr. Timb.	—	—	—	—	9.312	6.962	5.713	5.753	5.706	4.787	5.980	5.239
št. zgib. tr. Belt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
letno na tr. Belt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.922
priv. najet. tr.	—	—	—	—	—	—	—	4.076	7.300	4.295	2.100	—
(zajeto v gor. pod.)	—	—	—	—	—	—	—	—	5.044	7.405	5.465	2.703
priv. najet. tr. v TOK	—	—	—	—	—	—	—	—	—	785	746	—
(ni zajeto v gor. pod.)	—	—	—	—	—	—	—	—	1.397	5.089	690	681

* zajete so tudi količine spravljene z najetimi traktorji

** traktor delal le občasno

*** zajete le količine spravljene v DS GG Novo mesto

**** letni učinek//tr. GG v DS

Leta 1982 je spravil žičn. žerjav Urus 2550 m³ GG Tolmin

Razpredelnica 3 nam kaže, kako se je pri GG Novo mesto v DS gibala mehaniziranost spravila v posameznih letih od 1964 do 1986. Iz nje je razvidno, da se je stopnja mehaniziranosti povečala od 3 odst. v letu

1964 (začetek mehaniziranega spravila s traktorji) do stopnje 71 odst. v letu 1986. Iz nje so razvidni tudi povprečni letni učinki na eno pravilno sredstvo (brez najetih) in dejstvo, da so se povprečni letni učinki v m³ na

en traktor IMT gibali od 500 m³/traktor v letu 1964, prek 2883 m³/traktor v letu 1972, do 2634 m³/traktor v letu 1986.

Iz pregleda lahko zaključimo, da

so povprečni letni učinki na traktor IMT za GG premajhni. Tudi povprečni letni učinki na traktor Timberjack niso prav veliki, razen v obdobju od 1972 — 1974, ko so z 9.312 m³ in s 6.962 m³ na traktor kar zadovoljivi.

PREGLED LETNIH POVPREČNIH UČINKOV STROJEV ZA SPRAVILO SPRAVILNE MEHANIZACIJE v m³/spr. sr. 1980 — 1986 GG NOVO MESTO

TRAKTOR IMT 558 — 560

razpredelnica 4

leto	NOVO MESTO	TOZD STRAŽA	PODTURN	ČRMOŠNJ.	ČRNO MELJ	POVPREČJE TOZD	NOVO MESTO	TOK ČRNO MELJ	TREBNJE	POVPREČJE TOK
1980	2.020	2.687	3.937	2.298	1.703	2.461	—	—	—	—
1981	1.808	3.415	3.700	2.717	2.024	2.675	645	—	—	645
1982	2.029	2.246	3.466	2.819	2.087	2.571	818	898	688	973
1983	2.144	3.173	3.650	2.485	1.457	2.424	1.827	1.244	1.732	1.563
1984	1.870	3.043	3.280	2.200	1.753	2.428	1.532	1.232	603	1.246
1985	2.008	2.532	3.295	2.063	1.400	2.272	1.457	780	190	1.186
1986	2.731	3.560	3.180	2.406	1.344	2.634	1.557	989	1.483	1.287

TRAKTOR ZGIBNIK TIMB. 209.230 BELT GV-50

1980	—	6.195	5.217	—	—	5.706	Timb.
1981	—	3.225	4.971	—	—	4.098	Timb.
1982	—	4.738	4.836	—	—	4.787	Timb.
1983	—	4.312	5.653	—	—	4.982	Timb.
1984	—	6.066	5.894	—	—	5.980	Timb.
1985	2.954	5.761	3.827	—	2.131	4.794	Timb.
1986	2.877	4.915	5.562	—	2.966	2.543	Belt
						5.239	Timb.
						2.928	Belt

ŽIČNI ŽERJAV URUS M III. sp. 600—2,5

1983	3.436	GG Bled	1984	1.378
1984	3.234	GG Kranj	1984	1.932
1985	2.922	GG Tolmin	1984	4.163
1986	2.860	GG N. mesto	1984	3.234

Medtem ko nam razpredelnica 3 kaže učinke in druge podatke pravilne mehanizacije za daljše obdobje, pa nam razpredelnica 4 kaže za 7-letno obdobje, kako so se pri posameznih tozdi in tokih gibali povprečni letni učinki na posamezni vrsto pravilnega sredstva (traktor IMT, traktor Timb., žični žerjav). Tako je iz razpredelnice razvidno, da po povprečnem letnem učinku na traktor IMT vsa leta prednjači tozd Gozdarstvo Podturn, sledita pa mu tozda Gozdarstvo Straža in Črmošnjice. Pod povprečjem sta tozda Gozdarstvo Novo mesto in Črnomelj, zlasti tozd Črnomelj močno znižuje povprečje.

Iz iste razpredelnice lahko tudi vidimo za nekaj let povprečne letne učinke traktorje zgibnikov in žičnega žerjava Urus. Pri žičnem žerjavu Urus je za leto 1984 narejena tudi primerjava z nekaterimi drugimi gozdno-gospodarskimi organizacijami v Sloveniji.

Povprečni letni učinki na traktor IMT pri tokih so kljub težavam, ki jih imajo, le preskromni.

Vemo, da na povprečne letne učinke pravilnega sredstva vplivajo poleg objektivnih dejavnikov, kot so teren, povprečna pravilna razdalja, povprečna prostornina kosa, popravila, težave z rezervnimi deli itd., tudi

subjektivni dejavniki, kot so traktorist, organizator in tako dalje.

Za povečanje učinkov bo potrebno torej razmišljati o vseh prej navedenih dejavnikih, zlasti pa o subjektivnih, o katerih bodo pač morala razmisliti ob sodelovanju skupnih služb predvsem vodstva tozdov in tokov sama.

4. PREVOZ LESA

Odvoz lesa iz družbenih gozdov imamo pri GG Novo mesto v celoti mehaniziran že od leta 1965, le da je bilo do leta 1970 še precej ročnega

nakladanja. Z letom 1970 pa smo, razen drv, v celoti mehanizirali tudi nakladanje, nakladanje drv z dvigali smo uvedli v poznejših letih.

Od nekdanje skupne neto koristne nosilnosti voznega parka 194 ton v letu 1970 smo neto koristno nosilnost voznega parka povečali že leta 1983 na skupaj 367 ton. Število vlečnih vozil smo zmanjšali z 22 na 20, znamke Magirus in TAM. Specifikacija sedanje koristne neto nosilnosti prikazuje razpredelnica 5.

Koristna neto nosilnost vseh tovornjakov in priklopnikov GG Novo mesto.

razpredelnica 5.

	št.	1984 ton	1986 ton
vlečna vozila — tovornjaki	20	181	181
polprikolice	17	162	162
prikolice	2	24	24
skupaj:	39	367	367

Z navedeno zmogljivostjo prevoza 367 ton smo sposobni pri sedanji organiziranosti prepeljati v okviru našega gozdnogospodarskega območja 180.000 do 200.000 m³ lesa. V le-

tu 1986 smo ga prepeljali 185.000 m³.

Kazalci prevoza lesa s kamioni GG Novo mesto.

razpredelnica 6.

		1984	%	1986	%
1.)	prepeljano skupaj, m ³	165.552		184.906	
	od tega:				
	— kamion m ³	21.522	13	20.340	11
	— kam. s priklop. m ³	144.030	87	164.566	89
2.)	prevožen skupaj, tkm	5.743.486		6.138.244	
	od tega:				
	— kamion tkm	674.271	12	513.768	8
	— kamion s priklop. tkm	5.069.215	88	5.624.476	92
3.)	prepeljano na 1 neto tono koristne nosilnosti vl. v. tkm	31.732		33.913	
4.)	učinek voznika %	120		123	
5.)	produktivnih dni	215	78	201	73
6.)	produktivnost tkm na dejansko delavno uro	200		192	

OPOMBA: Želimo doseči 220 produktivnih dni na leto, t.j. 80% izkoriščenost delovnega časa.

Skupna blagovna proizvodnja v okviru GG Novo mesto (tozdi in toki) znaša zaokroženo 210.000 m³.

Storitve zasebnih avtoprevoznikov so se znižale od nekdanjih letno prevoženih 45.000 m³ v letu 1978 na 35.000 m³ v letu 1980 in na 20.000 m³ prevoženih v letih 1984 in 1986. Prevozni park smo združili 1. januarja 1981.

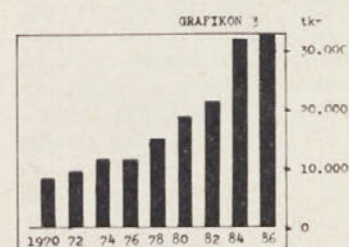
Razpredelnica 6 kaže poslovanje transportnega parka v letih 1984 in 1986. Iz nje je razvidno, da je naš transportni park v letu 1986 prepeljal zaokroženo 185.000 m³ ali 6.138.000 tkm. Udeležba prevoza glede na transportno sestavo znaša zaokroženo:

- kamion 10 odstotkov,
- kamion s priklopom 90 odstotkov.

Vozniki kamionov so presegali normo za 23 odstotkov, število produktivnih dni pa se je znižalo od 215 dni/leto v letu 1984 na 201 v letu 1986 (nekaj večjih okvar in pomanjkanje prevoza). Znižala se je tudi produktivnost prevoza v ton/km od 200 v letu 1984, 204 v letu 1985, na 192 v letu 1986, sicer pa se je produktivnost prevoza, kot bomo videli iz grafikona 4, ustalila nekje pri 200 tkm na dejansko delovno uro.

Grafikoni 2, 3, 4 in 5 nam nazorno kažejo trend uspešnosti poslovanja prevoznega parka v obdobju 1970—1986.

Grafikon 2 nam kaže učinek prevoznega parka po posameznih prevoznih sredstvih (kamion, kamion + polprikolice, kamion + prikolica). Iz njega je razvidno, da so solo vožnje v upadanju in da so se zmanjšale od nekdanjih 105.000 m³/kamion-solo v letu 1970 na 20.000 m³/kamion-solo v letu 1986, nasprotno temu pa se je seveda višala udeležba prevoza v sestavi kamion + polprikolice, ki se je povečal od nekdanjih 3.400 m³/kamion p. p. v letu 1970 na 165.000 m³/kamion + p.p. v letu 1986. Naš cilj prevoza pa je seveda bil tak, saj smo ga tako tudi usmerjali, torej k čim večji udeležbi prevoza v sestavi kamion s polprikolico. Tak prevoz lesa je okoli 30 odst. cenejši od prevoza lesa s samim kamionom.

IZKORIŠČENOST PREVOZNEGA PARKA v tkm na neto tono nosilnosti vlečnega vozila na GG N.M. 1970-1986

Grafikon 3 nam kaže izkoriščenost prevoznega parka v tkm na neto tono nosilnosti vlečnega vozila, le-ta se je povečala od 13.600 tkm v letu 1970 na 33.900 tkm na neto tono vlečnega vozila v letu 1986 (glej tudi razpredelnico 5).

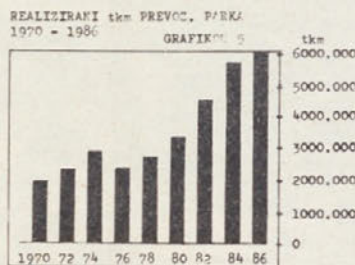
PRODUKTIVNOST PREVOZNEGA PARKA IZRAŽENA v tkm na dejansko delovno uro na GG N.M. 1970 - 1986

Grafikon 4 nam kaže produktivnost prevoznega parka, izraženo v

tkm na dejansko delovno uro, oziroma njen trend v obdobju 1970—1986.

Produktivnost kot eno najpomembnejših meril uspešnosti gospodarjenja neke enote, tozda ali podjetja predstavlja količino izvršenih (izdelanih) enot (v tem primeru tkm) v dejansko vloženi uri žive delovne sile (delavcev).

Iz grafikona 4 je razvidno, da se je produktivnost prevoznega parka GG Novo mesto povečala v obdobju 17 let s stopnjo prek 17 odst. povprečno letno, oziroma za 3,9-krat, od 52 tkm/del. uro v letu 1970, na okrog 200 tkm/del. uro v letih 1984 in 1986.

Grafikon 5 kaže gibanja prevoženih tkm s prevoznim parkom, ki se je dvignil od nekdanjih 1.974.000 tkm v letu 1970 z 21 vlečnimi vozili na prek 6 milijonov v masi prevoženih tkm v letu 1986 z 20 vlečnimi vozili.

Menim, da je iz grafikona 2, 3, 4 in 5 razvidno in dokazano dokaj uspešno fizično poslovanje našega prevoznega parka, vendar ne trdim, da smo izčrpali že vse. Še imamo rezerve za povečanje učinkovitosti prevoznega parka, zlasti v organizacijskem pogledu, v povečanju prisotnosti vozil na delu itd.

Medtem ko z vozili, ki so privatna lastnina, dosegajo Švedi okoli 3.450 produktivnih ur na vozilo letno (dve izmeni na dan), Finci in Norvežani od 2100 do 2290 delovnih ur/vozilo letno (1,2 do 1,3 izmene dnevno), se mi borimo za letno obvezo 1.760 del. ur/vozilo (220 dni ali 1 izmeno). Seveda pa je treba tudi vedeti, da

spadajo Skandinavci v skupino najbolj razvitih evropskih držav, da jim kamion ne stoji tri mesece ali več, ker ne dobijo rezervnega menjalnika iz konsignacije, ali zaradi pomanjkanja deviz itd., itd. Vendar se moramo zavedati, da mi pač poslujejo v takih razmerah in da v teh naših razmerah poslovanja skušamo iztisniti vse, kar se da za povečanje produktivnosti, sicer bomo zaostajali še huje za razvitimi evropskimi državami.

5. KAJ PA STROŠKI?

No, kar priznamo, da smo se glede stroškov katerekoli mehanizacije obnašali preveč nezainteresirano. Na večkratno opozorilo, da stroškov mehanizacije na ravni podjetja ne zbiramo, da nimamo pregleda nad njimi, sem dobil odgovor, da je vodenje stroškov mehanizacije na ravni tozgov in tokov urejeno. Da vem, da je na ravni tozgov in tokov urejeno, sem odgovoril, vendar ti stroški nimajo prave veljave, če jih tudi ne primerjamo med seboj, ker se ne ve, kdo več poje in kdo več plača. No, pa le ni bilo vedno tako. Pred formiranjem tozgov in tokov smo imeli lepo organizirano zbiranje in primerjavo stroškov mehanizacije med gozdnimi obrati. To je delal oddelek za plan in analize. S spremembo organizacije, z osnovanjem temeljnih organizacij pa je seveda to izostalo za celih dvanajst let.

Vse pa kaže, da bo ekonomska kriza tudi nas prisilila, da bomo ponovno pozorneje začeli spremljati in primerjati učinke in seveda tudi stroške mehanizacije tudi na ravni GG. Količinsko smo jo spremljali vsa leta tudi do sedaj (Jože Kure, Jože Lukšič) in o tem obveščati vse temeljne organizacije, sicer pričujoča analiza ne bi bila možna.

Za leto 1986 služba za plan in analize že zbira učinke in stroške spravilne, gradbene in prevozne mehanizacije. Tako lahko upamo, da bomo ustrezno analizo kmalu dobili.

JOŽE KURE, dipl. inž.
MAJ 1987

Tam sem jaz doma

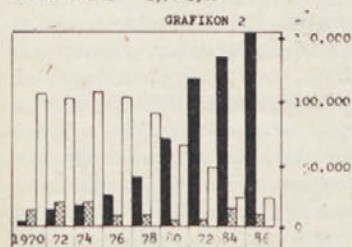
Kjer tišina
šepeta
in cvetoče
so pomladi,
kjer se rosa
lesketa
v zgodnjem soncu
v čisti travi,
kjer zelena
so obzorja
prav od Roga

pa do morja,
tam sem
jaz doma.

Dolgo pa
ne bo tako.
Dež strupeni
pada, pada...
Ni več daleč
tisti čas,
ko umrla
bo narava.
Takrat konec
bo še nas.

SLAVKO KLANČIČAR

UČINEK PREVOZNEGA PARKA - PREVOŽENI m³ 1970-1986

LEGENDA:
■ - KAMION + POLPRIKOLICA
■ - KAMION + PRIKOLICA
□ - KAMION - SAM

Z uporabo priklopnikov se je učinek pri prevozih sorazmerno povečal. (Foto: Jože Kure)

Vtisi s potovanja po Norveški

Davna in tiha želja obiskati Skandinavijo, morda s strokovno ekskurzijo dita, je naenkrat postala stvarnost tisti večer, ko nam je na pevski vaji predsednik mešanega pevskega zbora tovarne zdravil Krka iz Novega mesta, Tone Recelj, povedal, da enkrat v maju odpotujemo na enotedensko pevsko turnejo na Norveško.

Kako so nam takrat zaigrala srca, se nam je videlo na obrazih, ko smo ga odprtih ust poslušali, kako naj bi ta turneja potekala. Kaj vse je bilo potrebno storiti organizatorjem v zvezi s tem, seveda nimam niti pojma, zato lahko le slutim, da tega ni bilo malo. Naenkrat se je tudi naša pevska prizadevnost povečala, s tem da smo dodali še eno pevsko vajo, tako da smo imeli zadnji čas po tri vaje tedensko, kar je samo še stopnjevalo napetost do napovedanega dneva odhoda, 23. maja 1987.

Tega dne smo se dobro otovorjeni s prtljago zbrali ob 12. uri na novomeški avtobusni postaji, od koder nas je odpeljal avtobus na zagrebško letališče Pleso. Tu je verjetno koga malo »stisnilo«, ko je prvič vstopal v »belo ptico«. Tokrat je bila ta »ptica« last skandinavske letalske družbe (SAS). Iz Zagreba smo odleteli ob 15. uri. Ko je letalo zabrnelo z vso svojo močjo in se odlepilo od tal ter zakrožilo proti Beogradu, je tudi začetni strah popustil. Po kratkem postanku v Beogradu ni več čutil treme nihče izmed nas. Iz Beograda smo se odpeljali do Kobenhavna z istim letalom in že tu v letališki zgradbi, ki je menda ena najlepših v Evropi, odkar so jo

prenovili, občutili, koliko prav za prav »tehtamo«, saj nam je že površen izračun pokazal, kako slani so, npr. malo pivo, kavica ali majhen spominček, pa čeprav kupljen v brezcarinski coni.

Po daljšem postanku smo spet sedeli v avionu, ki nas je odpeljal do Bergna, ki je drugo največje norveško mesto in leži ob atlantski obali. Tu so nas pričakali naši še nepoznani prijatelji, gostitelji, večinoma pevci moškega pevskega zbora iz Bergna, in nam z našo rojakinjo Katjo iz Subotice, ki ima gotovo največ zaslug za naše prijetno bivanje, zaželeli pristrčno dobrodošlico v Bergnu. Po kratkem pozdravu in posvetu so si nas razdelili in razpeljali na svoje domove (po 2 do 3 pa tudi 6, največ Katja). Jaz in še dva pevca smo stanovali pri gospodu Trygve Hjelmaasu na robu mesta. Pri njem smo imeli kar vse priročje na razpolago, torej zelo udobno. Od tu smo imeli pol ure do središča mesta, kjer smo se zbirali vsi pevci za nastope. Tako smo imeli že naslednji dan nastop v okviru vsakoletnega bergenskega festivala, ki traja od 15. maja do 11. junija in je posvečen prihodu pomladi. Nastop smo imeli zunaj (t.i. Bergensum). Na tem festivalu nastopajo ljubitelji in poklicni umetniki iz raznih krajev sveta (pevci, glasbeniki, baletniki, drama, folklor, likovniki).

Naš zbor je pod vodstvom prof. Mira Kokola zapel nekaj pesmi, prvič pa smo zapeli tudi Norveško himno v njihovem jeziku. Za nastop smo imeli le 30 minut časa, pa še ta čas so neda-

leč vstran pridno udarjali po bobnih godbeniki v pumparicah, kakršne so pri nas nosili še pred 2. svetovno vojno.

Ta dan se je imenoval »družinski dan«, pa je bil res, saj je bilo na privedenem prostoru veliko mladih parov z otroki. Isti dan so imeli meščani tudi tek čez sedem kričev. Pravijo, da je Bergen podoben Rimu po sedmih kričih. Teklo je na stotine tekačev vseh starosti, proga pa je bila daljša od 30 km. Naslednji nastop smo imeli v bolnišnici, ki je največja v Severni Evropi, peli smo na ortopedskem oddelku in zunaj na terasi. Posebej moram omeniti nastop na domačiji norveškega skladatelja, pianista in dirigenta Griega (1843—1907), mojstra norveške narodne glasbe. Njegova »Pomlad« je tudi nam zelo priljubljena pesem. Tudi koncert v protestantski cerkvi (združen z njihovim moškim pevskim zborom) je bil nekaj posebnega. Ta dan so nam med vožnjo do Griegove domačije razkazali Bergen, ki je največje tržišče za ribe, pristanišče in ladjedelnica, ki pa je zadnji čas izgubila bitko s konkurenco, tako da sedaj izdelujejo in popravljajo v glavnem le ploščadi za pridobivanje nafte in plina iz morskih globin v Severnem morju. V Bergnu je bil lansko leto finale za najboljšo popevko v Evropi. Takrat so napeljali na klanec pod cerkvijo pravi sneg, da so lahko pokazali gostom in televizijskim gledalcem smučarske skoke v pozni pomladi kar sredi mesta.

V sredo zvečer se je s sprejemom pri mestnem županu na magistratu zaključil krog naših nastopov in bivanje v nepozabnem Bergnu. Tu smo namreč spoznali in vzljubili mnoge resnične prijatelje, če omenim samo nesebičnega in čustvenega Franka, pa predsednika pevskega zbora Jana, pa

gospo Karin, ki ji prijaznost in dobrota kar lijeta iz oči, da naše rojakinje Katje sploh ne omenim. V torek popoldne nam je priredila skoraj štiriurni izlet po fjordu Vagen z majhnim trajektom. Pa se nismo samo vozili, tudi pogostila nas je in dodobra odžejala. Postregla nam je tudi z vinom, kar je za njihove razmere prava redkost oz. razkošje. Mislim, da so se prav tu rodile tako iskrene prijateljske vezi, ki jih ni mogoče opisati z besedami. Dokaz za to je že dejstvo, da se Frank sploh ni udeležil slovesa na letališču, rekoč, da bi bila to zanj prehuda obremenitev. Slovo od teh ljudi je bilo nekaj nepozabnega za vse nas. Debel cmok mi je obital v grlu, ko sem hotel reči besede slovesa ob pogledu na objemajoče se ljudi krog mene. Tudi brez solz ni šlo.

Iz Bergna do Osla smo se prepeljali z avioni v štirih skupinah, ker ni bilo prostora za vse naenkrat.

V Oslu nas je pričakalo hladno in deževno vreme. Tudi tu so nas na letališču pričakali domačini in potem z avtobusom prepeljali do hotela Ankan, nekaj pevcov pa v vojašnico (spada v NATO pakt) »Permalen«. Takoj po namestitvi so nas z avtobusom odpeljali na ogled Parka življenja. Te znamenite skulpture je umetnik hotel postaviti pred njihov parlament, vendar ni bilo dovolj prostora, zato je vlada drugje odkupila zemljišče, in tako je nastal ta edinstveni park človeških figur v različnih držah, na koncu s čudovitim vodometom. Prosto popoldne je izkoristil seveda vsak po svoje. Jaz sem si dodobra ogledal botanični vrt, ki ni samo zelo zanimiv zaradi raznovrstnih eksot, pač pa tudi zaradi tega, ker imajo v njem na posebnem mestu posajene vse mogoče povrtine, od solate naprej! Morda je tudi to za razpoznavanje, saj vrtov okrog hiš v našem smislu na Norveškem nisem videl.

Zadnji dan bivanja tam gori smo bili na sprejemu v farmacevtski tovarni, ki poslovno sodeluje s Krko. Tu sta nam direktor, gospod Sissener, in predsednica sindikata, gospa Brathen, malo bolj podrobno predstavila njihov življenjski vrt. Tako smo med drugim zvedeli, da je pri njih povprečna življenjska doba za ženske 79 in moške 77 let. Pogoj za doseg polne pokojnine je 67 let starosti (za oba spola). Tedensko delajo 37 ur in pol. Do nedavnega 40 ur. Rednega letnega dopusta pripada delavcem, starejšim od 60 let, 5 tednov in en dan, ki ga podari kraljica. 40 odst. osebnega dohodka so dajatve (pravijo, davek državi). Višina pokojnine znaša 60 odst. zadnjega OD. Pokojnine so nizke, zlasti za nekvificirane delavce. Hrana je zelo draga, ker jo v glavnem uvažajo. Tudi gradnja stanovanj je zelo draga, to pa zato, ker gradijo le dobro izolirana stanovanja, ki jih ogrevajo večinoma z elektriko. Podjetja nimajo stanovanj za delavce. Prevoz delavcev na delo ni organiziran. Tako se morajo delavci sami brigati, da pridejo pravočasno na delo, ki se običajno začne ob 7. ali 8. uri. Delovni čas je v večini primerov deljen.

Predsednica sindikata, gospa Brathen, pa je povedala, da se sindikat bori predvsem za to, da bi znižali zgornjo mejo (za polno pokojnino) s 67 vsaj na 65 let, dalje za boljše delovne razmere delavcev, prireajo razne izobraževalne tečaje, skrbijo za kulturno in športno udejstvovanje itd. Po končanem sprejemu v omenjeni tovarni smo si z avtobusom ogledali mesto, ki se je nekoč imenovalo Kristianija. Danes je Oslo moderno mesto, z velikim pristaniščem, in kot glavno mesto sedež političnega, kulturnega in znanstvenega življenja. Njihov parlament sestavlja 157 poslancev, od tega je 66 odst. žensk! Tu podeljujejo vsako leto Nobelovo nagrado za mir. Mesto oziroma hiše so bile prvotno vse lesene, šele pogosti strahoviti požari so prisilili ljudi, da so začeli graditi zidane. Seveda tudi lesene še obstajajo, ki so večinoma prebarvane s svetlimi oljnatimi barvami, ki jih lastniki hiš po potrebi dobijo od vlade zastonj! Zato so v glavnem vse dobro vzdrževane. Še eno zanimivost so nam povedali: starejši ljudje večinoma stanujejo v višjih nadstropjih, kar jih prisili k večjim naporom oz. gibanju na stara leta. Višek zanimanja nas vseh pa je vzbudil ogled muzeja vikinških ladij. To so tri ladje, stare več kot tisoč let. Zadnja je bila odkopana pred sto leti. Videli smo tudi mnogo orodja in okrasov prvotnih prebivalcev Vikingov, ki so bili predvsem dobri pomorščaki. Veliko so prepluli po morjih, tudi do Severne Amerike (1002. leta). Včasih so se podali tudi na ropanje, drugič pa na osvajanje novih krajev. Verovali so v posmrtno življenje. Svoje mrtve vladarje in veljake so pokopavali skupaj z ladjami. Ženske so imele ladje z okraski.

Ogledali smo si tudi muzej, imenovan KON-TIKI, in v njem splav, spleten iz balzovega lesa in delno pokrit s palmovi listi. S tem splavom je norveški raziskovalec Hiyerdahl s petimi možmi preplul v stoem dnevu leta 1947 od Perujskega pristanišča Callao do arhipelaga Tuamatu v Polineziji, to je 6.920 km. Podrobnosti te ekspedicije so opisane v knjigi KON-TIKI. Mi bi si še kar ogledovali te zanimivosti, vendar se nam je mudilo na pokopališču, kjer nas je pred spomenikom s prek tri tisoč jugoslovanskimi žrtvami nacizma druge svetovne vojne čakal naš veleposlanik na Norveškem, Mesud Besiku s svojim spremstvom. Po kratkem pozdravu je spregovoril tudi nekaj besed v zvezi s temi žrtvami ter poudaril, da obstaja po vsej Norveški še 32 podobnih obeležij v spomin na jugoslovanske žrtve, ki jih oskrbujejo Norvežani sami.

Povedal je tudi, da je tu preživel približno 6000 naših ljudi strahote 2. svetovne vojne in nadaljeval, da imamo sedaj tam gori šestnajst pobratenih mest in več društev prijateljstva. Po končanem govoru našega veleposlanika je naš zbor zapel »Pesem o svobodi«, »Vsi so venci beili« (v tem trenutku sem se spomnil na brata, ki ga je doletela enaka usoda: umreti za

domovino na tujem) in seveda »Javi elsker«, to je njihovo himno.

Vsi še pod globokim vtisom smo se nato odpeljali na manjšo vzpetino v bližini Osla, to je Holmenkollen, na katerem je veliko vil premožnih meščanov. Kraj pa je znan seveda le po smučarski skakalnici. Domačini pravijo, da je to največje smučišče na svetu, saj imajo pozimi poleg skakalnice še na stotine kilometrov urejenih tekaških smučarskih prog.

Tekača na smučeh (pod skakalnico) predstavlja velik bronasti kip v podobi njihovega kralja Olava V., ki je velik ljubitelj športa, zlasti teka na smučeh.

Skakalnico z okolico smo si ogledali le iz avtobusa. Časa postanka smo imeli samo za posnetek. Po tem kratkem ogledu so nas gostitelji odpeljali v restavracijo z imenom tega kraja, kjer so nam pripravili res bogato kosilo. Jedila smo si stregli sami, le pijačo so nam točili oni, med njimi sta bili tudi dve Jugoslovanki, ena od njih je celo prevajala slavnostni nagovor gospoda Sissenerja. Ob pogledu in zaužitju toliko dobrot se je hipoma

tudi naše razpoloženje spremenilo na bolje, le časa nam je spet primanjkovalo, saj je nekatere »tiščala« še kakšno prihranjena krona. Trgovine namreč zapirajo že ob 18. uri, tako so imeli le dobro uro časa, da jih porabijo. Sledil je še potep po mestu, nato pa vrnitev v hotel ali vojašnico. Zadnjo noč sem tudi jaz prespal v vojašnici. Tu smo (sedeč na vojaških pogradih) zbrali vso rezervno hrano (tudi domačo šunko), se odžejali spet z brezalkoholnim pivom in sokom, pa tudi še nekaj »kratkega« je bilo na mizi za dobro razpoloženje.

V soboto, 30. maja, je sledil povratek domov, spet prek Kobenhavna do Zagreba. Čeprav nabiti s prijetnimi vtisi in spomini smo vsak zase na tiho ugotavljali, da je povsod lepo, doma pa najlepše.

In kaj nas bo na Norveško najbolj spominjalo?

Morda pokrajina, ali ljudje na splošno, morda dobri Frank, Karin ali Katja, prav gotovo pa tudi drobna kristalna ptička na naši omarici, tista, ki nam jo je v restavraciji Holmenkollen podaril gospod Sissener.

FRANC ČIBEJ

Gozdarstvo v Dolenjskem listu v letih 1950—1986

Gozdarji med seboj pogosto ugotavljamo, da javnost premalo obveščamo o gozdovih ter o njihovem pomenu za ohranitev zdravega okolja in za gospodarstvo.

Preskopo obveščanje o gozdarstvu naj bi imelo za posledico nerazumevanje splošnega pomena te panoge pa tudi mačehovski odnos do gozdov. Očitek, da se gozdarji premalo oglašamo v javnih občilih, verjetno drži, je pa doslej slonel le na površnih ocenah. Zato je zelo zanimivo delo, ki ga je opravil za GG Novo mesto Tone Gošnik, bivši dolgoletni urednik Dolenjskega lista, ki je zbral vse članke, poročila, polemike in obvestila, ki so bili o gozdarstvu napisani v Dolenjskem listu od 1950 — 1986 leta.

Listanje po lepo urejeni zbirki, ki šteje 142 strani, je zlasti za gozdarje izredno zanimivo. Med pisci najdemo poklicne novinarje (naj našteje-

mo samo nekatere: Peter Romanič, Miloš Jakopec, Ivan Zoran, Jože Simčič) in gozdarje Rajiča, Petriča, Klančičarja, Bajta, Pencu, Mikliča, Fabjana in druge.

Pri pregledu prispevkov vendarle ugotovimo, da je bila javnost precej dobro obveščena o prispevku gozdarstva v t.i. planskih letih za slovensko gospodarstvo, o izkoriščanju in gojenju gozdov, o odnosih z zasebnimi lastniki gozdov, o organizaciji gozdarstva, o škodah v gozdovih, o gospodarjenju in drugih pojavih, pomembnih za razvoj gozdov.

Po en vezan izvod prispevkov o dolenjskem gozdarstvu iz Dolenjskega lista v letih 1950—1986 je dobila vsaka temeljna organizacija GG Novo mesto.

Opravljen delo bo morda nekoč dober pripomoček za pripravo temeljitejših kronik GG Novo mesto.

Ptice in gozdar

Ob koraku v gozdu spoštuj resnico, spomni se na Janežev rek, ko pisal boš in kazal z desnico, tudi votlo drevo ni za posek.

Žolna bo v duplu mladiče imela, hranila jih s škodljivcev zalego, njena družčina ti bo pesmico pela, lubadarjev roj ne bo ti v nadlego.

Ko bodo listi na drevju veneli, barvali jesensko podobo lepo, gozdni trubadurji ti bodo zapeli, ko od njih jemal boš slovo.

Jože Barič

Ekskurzija (kozerija)

Oni dan je poslovodnega organa gozdarskega tozda Pod krivo brezo obiskal vodja sosednjega temeljnega obrata. Kot iz rokava je stresal nove ideje. Beseda je dala besedo, pa pravi drugi prvemu:

»Kaj ti nič ne hodiš okoli po drugih gozdarskih tozdih?«

»Ne,« odvrne na kratko vprašani. Nimam časa, sicer pa vedno doma koga čakam. Pri nas je glede tega velik promet.«

»O, jaz se pa kar pogosto kam odpravim. Tako vedno izvem, kaj je novega po svetu. Z vsem sem na tekočem, prav tako kot doma. Ti pa vedno čepiš v pisarni. Niti sejmov ne obiskuješ, pa je toliko zanimivega videti. Veš, tudi drugi delajo tako. Kaj bi čakal doma. Saj če te ni, se tudi vse nekako uredi.«

Pokarani vodja si je te tovariške besede vzel zelo k srcu. Sklenil je, da se bo poboljšal. Prva priložnost se mu je ponudila že čez nekaj dni, ko je videl reklamo za zagrebški jesenski sejem. »Saj res, tja se zapeljem, mimogrede pa se oglašim še pri kolegu v tozdu sosednjega gozdnega gospodarstva,« si je dejal. »Morda skočiva pogledat tudi hraste in tisti njegov najdebelejši topol v Žabjem gozdu.«

Da bi zmanjšal prevozne stroške po osebi, je sklenil, da vzame s seboj še svojega pomočnika, desno roko za izkoriščanje gozdov. Takoj ga je poklical k sebi in mu razložil, kaj misli.

»To bo kar v redu, saj že nekaj let nisem bil na sejmu,« odvrne vprašani. »Toda imam majhno pripombo. Naj gresta z nama še vodja gojenja in vodja odpravnega skladišča. Gotovo bi tudi ona dva tam videla kaj zanimivega in koristnega. Pa še osebni avto bi bil polno zaseden.«

»Prav imaš, tako bomo storili,« se je takoj strinjal vodja in dal poklicati odgovornega za nego, varstvo in takstiranje. Na hitro mu je obrazložil vso stvar in ga pobaral, če se priključi.

Vprašani je bil navdušen. Toda imel je majhno pripombo: »Zakaj pa ne bi vzeli s seboj še naših revirnih. Razen na kranjski gozdarski sejem ne gremo prav nikamor z njimi. Naši sosedje vedno hodijo kje okoli, navezujejo stike in nabirajo izkušnje. Vsi jih imajo radi in jim pojejo slavo. Najbrž bi nam revirni zamerili, če bi šli brez njih.«

Vodja tozda je na hitro izračunal, da bi vseh sedaj bilo ravno za kombi, zato se je s predlogom strinjal. To predvidenega programa ne bi menjalo. Vseeno bi nazaj grede obiskali sosednji tozd in pogledali najdebelejši topol. Spomnil pa se je na mladega tehnika, pripravnika, zato je še dodal: »No, malo se bomo stisnili in vzeli s seboj še njega. Ne bi imel doma kaj početi.«

Predvidenega dne za odhod na veleselje pa je kot zanašalec deževalo in delavci se nikakor niso hoteli odpeljati v gozd. Opazili so, da je gozdno tehnično osebje v boljših oblekah in da se nekam odpravljajo. Nekdo od delovodij je raznesel vest, da gredo v Zagreb. Hitro se je zbrala skupina delavcev in poiskala predsednika sindikata. Čez hip je že bila delegacija pri vodji tozda.

»Menda greste na veleselje in le čakate, da se mi poberemo v hosto,« je pričel eden. »Dež še vedno pada in prav gotovo bo danes deževni dan. Kaj se ne bi z našim avtobusom tudi delavci zapeljali skupaj z vami tja. Vsaj tisti, ki bi šli radi.«

»Tudi mi bi želeli kaj novega videti in se česa naučiti,« je dodal nekdo med njimi.

Vodja tozda se je zbal množice pred upravo. Ugotovil je, da imajo delavci prav. Težko je odreči ljudem željo po izobraževanju. Pristal je, čeprav je vedel, da bo popoldanski program pri povratku s sejma sedaj drugačen. Strokovni del bo vsekakor odpadel.

Medtem ko je pospravljal svojo pisalno mizo, vstopi eden od revirnih rekoč: »Tovariš šef, bolje, da ne greš v sosednjo pisarno, naša dekleta tako grdo gledajo... Pravijo, da je to strašna diskriminacija. Vsi gremo na lepše, le one naj bodo doma? Prav bi bilo, da bi tudi njih vzeli s seboj. Sploh pa, kaj ni to pravzaprav že kar sindikalni izlet?«

Ko je vodja slišal besedico sindikalni izlet, se je malce zamislil. Pravice do udeležbe res ni mogel zanikati. »Reci jim, naj gredo še one,« se je vdal. »Kuharicam v menzi pa takoj sporoči, naj ne začnejo s kuho. Danes ne bo nikogar!« Tik predno je šofer odpeljal, pa prihiti iz menze ena od njih: »Kaj pa me? Če ni abonementov, ni dela.«

»Pa naj gredo še one!« je zavpila množica. Kuharicam se namreč noče nihče zameriti.

In tako so se vsi delavci gozdarstva

Pod krivo brezo odpeljali na ogled veleselja.

Zapletov pa tistega dne še ni bilo konec. Nekaj po deveti uri je prenehalo deževati, megla so se razpodile in nekje blizu Čateža se je pokazalo sonce. Vodja tozda je bil ves skrušen, kljub veselemu vzdusju v avtobusu. »No, pa je šel spet en delovni dan po gobe,« je zamrmral sam pri sebi ter srknil iz steklenke z domačo slivovko, ki je priromala naokoli.

Toda to še ni bilo vse... Sredi žalostnih misli je k njemu prisedel eden od najbolj bistrih delavcev v tozdu. Običajno je na sestankih postavljala sama nerodna vprašanja. Tudi tokrat se ni izneveril.

»Šef, kako pa nam boste kaj plačali današnji dan?«

»Kako neki! Sekači in vsi terenski delavci imate deževni dan, ostali pa izobraževanje.«

»Ta je pa dobra,« se je razvnel oni. »Nam torej 60 odstotkov, vam pa celo plačo in najbrž še dnevno povrh!«

»Dnevni ne bo dobil sedaj nihče!« je pribil poslovodni organ.

»Pa tudi z različnim plačevanjem ga nikar ne lomite,« je dodal sogo-vornik. »Povsod piše, da dobiš za enako delo enako plačilo. Ogled sejma pa je menda isto delo.«

Se in še je govoril in nakladal ter pestil ubogega šefa, ki je že preklinjal dan, ko so se v tako različni sestavi spomnili oditi na veleselje. Malo se je potolažil šele, ko je kasneje med ogledovanjem po razstaviščnih prostorih srečeval večje skupine članov raznih podjetij iz domačega središča. Tudi take, ki nimajo ne deževnih dni niti nimajo tam kaj početi.

Toda nesreča nikoli ne pride sama. Malo pred koncem delovnega časa sta se doma na upravi tozda slučajno oglasila direktor delovne organizacije in vodja razvojnotehnične službe. Sprehodila sta se po raznih pisarnah. »Pa menda niso vsi na odkazilu žledoloma v Suhi krajini,« sta ugibala. Takrat je prišla mimo snažilka z vedrom in metlo. Nanjo so vsi popolnoma pozabili. Sicer pa snažilke tudi nikoli nimajo deževnega dne.

SLAVKO KLANČIČAR, dipl. inž.

Kaj ti gozd pomeni?

V gozdu je veliko dreves, a je vsako drugačno. Gozd je domovanje živali, zato naj ostane tak, kot zraste.

ROMANA KUTNAR

5. b.

Je kraj, kjer si človek lahko odpočije in si nabere moči in čistega zraka. Mi imamo gozd blizu doma in kadar sem slabe volje, če le utegnem, zavijem na svojo jaso, da se tam pomirim in uživam v njegovih lepotah.

Naše gozdove bi lahko bolj pazili, pa jih uničujemo s plini, odpadki... Ne zavedamo se dovolj, kaj nam gozdovi pomenijo. Jelke že skoraj ni več. Ko ne bo gozda, bo počasi propadlo tudi naše življenje, saj se bomo zadušili v plinih in strupenih snoveh, ker ne bo več proizvajalcev čistega zraka. Naš gozd počasi, a zagotovo umira in bo umrl, če se ne bomo zamislili, a ne ostali samo pri zamislih, ampak tudi kaj ukrenili.

SONJA LINDIČ,

8. a

Gozdovi so pljuča naše zemlje. V njem imajo zavetje živali. Tudi človek ima veliko koristi od gozda. V njem najde mir, tišino in čist zrak.

Če ne bi bilo rastlin, bi bila zemlja kot mrtva. Žal sedaj gozdovi vedno bolj izumirajo. Industrija, strupeni plini in tudi promet veliko prispevajo k temu. Koliko dreves posekamo samo za papir! Koliko je še požarov zaradi malomarnega kurjenja v gozdu ali zaradi malomarno odvrženega cigaretnega ogorka. Žagamo si vejo, na kateri sedimo!

DARJA KOVAČIČ

6. c.

Umiranje

Bolesten glas iz gozda gre:

»Pomoči, pomoči vas prosim, usmilite se me ljudje, saj vam življenje nosim.

Skrbim za vas, za boljši čas, da ne zmanjka vam kisika. Vi mi pa skrivajte obraz, vsak se le v sili dobrika.«

Gozd zeleni se bojuje, za blagor nas, za blagor vseh. Iz gozda bolesten stok se čuje, razpadajočih dreves.

SONJA LINDIČ

8. a

Kadrovske novice

V septembru 1987 so sklenili delovno razmerje kot pripravniki naslednji štipendisti Gozdnega gospodarstva Novo mesto:

Jože Primc, gozdarski tehnik, tok Gozdarstvo Novo mesto,

Anton Lipaj, gozdarski tehnik, toz Gozdarstvo Novo mesto,

Sandi Bayer, gozdar, toz Gozdarstvo Novo mesto,

Dragana Stojič, ekonomski tehnik, DSSS, delovno razmerje za določen čas,

Mateja Mežan, dipl. inž. agronomije, toz Vrtinarstvo in hortikultura, delovno razmerje za določen čas.

Vsem pripravnikom želimo uspešno delo!

Odbor za izobraževanje Gozdnega gospodarstva Novo mesto je na seji

26. avgusta 1987 podelil štipendije za šolsko leto 1987/88:

3 štipendije za program gozdarski tehnik,

4 štipendije za visokošolski študij gozdarstva,

1 štipendijo za višješolski študij gozdarstva.

Odbor je predlagal tudi podaljšanje pripravniške dobe za gozdarske tehnike od šestih mesecev na eno leto. Razlogov za takšno odločitev je več: pripravniki gozdarski tehniki se v šestih mesecih večinoma niso mogli usposobiti za samostojno opravljanje del in nalog, pokazano znanje na strokovnih izpitih ob izteku pripravniške dobe je bilo dostikrat skromno, pripravniki iz objektivnih razlogov (zimске razmere) niso spoznali nekaterih del, potrebno je, da pripravnik sodeluje v enoletnem proizvodnem ciklusu.

O gornjem predlogu bomo odločali na referendumu 24. septembra 1987.

LADO JAVORNIK

Hudournik

Hudournik je glasilo učencev šolskega centra Josip Jurčič, osnovne šole Stična. Glasilo urejajo člani literarnega krožka pod vodstvom tovarišice Jože Robek. Drugo številko glasila v šolskem letu 1986/87 so namenili razmišljanju o gozdu. Da bi o njem zvedeli čim več, so zaprosili za pomoč tudi gozdarske strokovnjake, ki so jim povedali marsikaj zanimivega.

Dobro seznanjeni z gozdom pa so o gozdu pisali tudi sami. V prvem delu so naravoslovci pod vodstvom tovariša Severja opisali gozd, njegov razvoj in vpliv človeka nanj, v drugem pa so v kratkih sestavkih povedali, kako so s srcem navezani na gozd in kako so zaskrbljeni zaradi vse bolj ogroženega okolja.

Objavljamo nekatere od številnih lepih prispevkov.

Tone Milavec

Že leto dni smo vedeli, da je Tonetovo zdravje močno ogroženo. Bolezen današnjega časa, ki ji moderna medicina še ni kos, se je vsidrala v njegovo telo, ga počasi glodala in nazadnje prekinila nit življenja. Boril se je proti njej in upal. Z njim so upali tudi svojci. Vseposod so iskali rešitve, toda kakor je odpovedala znanost, tudi narava ni uspela.

Bil je več kot 30 let nakladalec na odpravnih skladiščih in na kamionih. Še ročno je naložil na tisoče železniških pragov, na tisoče kubikov hlodovine, na tisoče prostorninskih metrov drv in celuloze. Gradac, Črnomelj, Semič, Rožni dol, in obratno. Za vagone nismo plačevali stojnine, ne glede na vremenske razmere. Pri delu ni bil samo z rokami. Mislil je. Večkrat je predlagal razne izboljšave delovnega postopka.

Sodelavci so ga cenili. Priljubljen pa je bil tudi v domačem

okolju. Domačijo je opremil in vzorno uredil. Posebno rad pa je imel konje. Še malo pred smrtjo je načrtoval, kako bo začel z vzrejo konj! Komaj 53 let je doživel, pa vendar je v življenju veliko ustvaril.

V sončnem nedeljskem popoldnevu smo ga sodelavci in množica prijateljev in znancev spremili k zadnjemu počitku. Zahvalili smo se za njegov prispevek pri našem delu ter skupno s svojci delili grenkobo slovesa.

TONE FABJAN

Glasilo izdaja delavski svet gozdnega gospodarstva Novo mesto — Odgovorni urednik ing. Janez Penca. Uredniški odbor: Mirko Bajt, Franc Bartolj, Tone Fabjan, ing. Jože Falkner, ing. Slavko Klančičar, Uroš Kastelic, Matija Mazovec, ing. Jernej Piškur, Janez Šebenik, Abgelbert Tesari. Izhaja enkrat na mesec v 1100 izvodih. — Uredništvo: Novo mesto, Gubčeva 15 — Časopisni stavek, filmi in prelom DIC Novo mesto, TOZD Grafika; tisk Tiskarna Novo mesto.